

"עם היד על הדופק"

מדדי חוסן ופגיעות בקרב אנשי טיפול במרכזים רפואיים גריאטריים בישראל, במהלך משבר הקורונה ובמצב של אי ודאות מתמשכת

ד"ר רינת ליפשיץ¹, עירית אשר², ד"ר איה בן אליעזר³, ד"ר טל פרגר גלר², ד"ר אדוארד זלסוב³
המכללה האקדמית עמק יזרעאל¹, המרכז הרפואי לשיקום וגריאטריה דורות², המרכז הרפואי פלימן³

רקע: התמודדות בעתות משבר, ותחת הצטברות של אירועי דחק ואי ודאות כמו משבר בריאותי, ביטחוני ואזרחי, עלולה להוביל אצל רבים להתפתחות של פגיעות וירידה בחוסן האישי, וכן להשפעות פסיכולוגיות שליליות ארוכות טווח. במסגרת ארגונית, לפגיעות אישית תיתכן גם השפעה על החוסן הארגוני.

מטרת המחקר: מחקר זה בחן את מדדי החוסן והפגיעות בתקופה של מגפת הקורונה ומשברים נוספים בקרב עובדים במרכזים רפואיים גריאטריים.

שיטת המחקר: איסוף הנתונים התבצע באמצעות שאלון שעליו ענו 283 עובדים משני מרכזים גריאטריים בישראל. השאלון כלל משתני רקע, מדדי חוסן (חוסן אישי, שלומות, מורל ותחושת ביטחון בבית), ומדדי פגיעות (תחושת סכנה, חרדת מוות ומיתה, תחושת דחק ותפיסת איומים).

ממצאים: מדדי החוסן נמצאו מעל הממוצע ואילו המדדים המייצגים את תחושת הפגיעות נמצאו ברמה נמוכה מהממוצע. עובדי המשק דיווחו על יותר פגיעות ופחות חוסן מאשר עובדים במגזרים אחרים. עוד נמצא כי, פרדוקסלית, וותק רב יותר בעבודה במחלקת הקורונה קשור למדדי חוסן גבוהים יחד עם מדדי פגיעות גבוהים. משאב משמעותי שנמצא במחקר הוא **המורל האישי** והוא בעל תרומה חשובה לשלושה מדדים המייצגים פגיעות וחוסן קרי, שלומות גבוהה, חוסן גבוה ודחק נמוך.

מודל המחקר

ממצאי רגרסיות היררכיות לניבוי שלומות, דחק וחוסן לתחושת שלומות

משתנה	שלומות			דחק			חוסן		
	B	SE B	β	B	SE B	β	B	SE B	β
הערכת בריאות	-.01	.26	-.007	-.24	.09	-.12	.18	.09	.10
גיל	-.01	.01	-.19						
ותק במחלקת קורונה	-.07	.26	-.04						
חרדת מוות ומיתה	-.05	.11	-.05	.10	.03	.12	-.05	.04	-.07
תחושת סכנה	-.06	.17	-.04	.22	.05	.22	-.02	.05	-.03
מורל אישי	.63	.15	.55***	-.28	.04	-.32***	.11	.04	.15*
תחושת ביטחון	.06	.16	.06	-.07	.04	-.08**	.11	.04	.15*
תפיסת איומים כלליים	-.13	.11	-.16	.11	.03	.16*	.01	.03	.02
תפיסת איומים בריאותיים	-.01	.11	-.02	.05	.03	.08	-.04	.03	-.09
R ²	.43**			.43**					.11**

מסקנות והמלצות: נראה כי מתקיימת דיאלקטיקה של פגיעות וחוסן בקרב העובדים וכי מורל הוא משאב שיכול לתרום לחוסן ולשמור מפני פגיעות. מכאן מומלץ לסייע לעובדים בבניית מנגנוני עמידות וחוסן נפשי, אשר יסייעו בהתמודדות עם מצבי דחק, דרך הכרה וחיזוק הרגשות החיוביים ותחושת השלומות שלהם, וכפועל יוצא, יסייעו בחיזוק החוסן הארגוני.